

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. VI. Absurdis & inconvenientibus exploditur scientia media,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

primo sensu interpretetur concursum Dei, id est voluntatem indifferentem ad cooperandum cum causis secundis, & ab illis determinabilem, tollitur certa veritas futuri conditionati, cum voluntas indifferens non majorem cum consensu, quam cum dissensu connexionem habeat. Si vero in alio sensu, Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad objectum scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentia, tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum, & in circulum vitiosum: non minùs enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem currum, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait *acriter morderi Adversarios, & inde telorum imbrem ingruere.* Et certè hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm germen inexhaustum argumentorum; plures enim congerit & accumulât difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne latus se vertant. Nam si in primo sensu concursum Dei interpretentur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quocunq; creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens suprâ dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothesim, cujus Antecedens potest esse verum, falso consequente: voluntas autem indifferens, & parata ad assensum & dissensum concurrere, quolibet eorum determinatè sublato, subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constitutur causalitate Dei extrinsecâ, indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ, non potest evitari circulus iste vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult; & Deus illam vult, quia futura est.*

ARTICVLVS VI.

Absurdus & inconuenientibus exploditur scientia mediæ.

PLura adduci solent absurda & inconuenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos graviora tantùm & clariora colligemus.

§. I.

Scientia mediæ favere videtur ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis initia quædam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

128. Probatur breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat an homo positus sub his aut illis occasionibus, pro sua libertate consensurus, vel dissensus sit vocationi ad fidem verbi gratiâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantùm excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax per dissensum, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est legenti-

Tom. I.

A bus Authores qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata, involvitur, & divino conspectui offertur, aliquod initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura, nec à Deo, sed à solo libero arbitrio, pro sua innata libertate determinante gratiam ad consensum: Ergo scientia mediæ favet & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis quædam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quis sicut augmentum, ita & initium fidei, non per gratia donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolicis Dogmatibus adversarius probatur, Beato Paulo dicente: quia qui cœpit in nobis bonum opus, perficiet.* Major, & Consequentia patent, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio & pia motio voluntatis, applicantis & moventis intellectum, ad credendum & assentiendum mysteriis revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in Tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur, ut futura, ex vi determinationis gratiæ, illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam; sed potiùs supponitur, & prævidetur à Deo, ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

129. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei, ac justificationis, non potest prævideri à Deo, ut procedens & causata, vel causanda, à gratia moraliter excitante, vel à gratia coëfficientiæ: Ergo solum potest prævideri, ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes, nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ: rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis, non potest prævideri à Deo, ut causanda per gratiam moraliter excitantem: quia juxta principia Adversariorum, talis gratia subjicitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proindè illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potiùs determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & usum.

130. Adde quòd excitatio moralis, non est vera & realis efficientia, sed impropria tantùm & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis: movet enim solum objectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum, non tamen re verè efficienter influit in illum; ut constat in puero, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum, ostensione pomi, vel imaginis: nullus enim dicit talis objecti representationem, esse veram & propriam causam efficientem cursûs illius.

Probatur etiam Antecedens, quantum ad se.

Qq iij

cundam partem. Gratia coefficientia, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis, est indifferens, & modo indifferenti oblati voluntati, & ab illa determinabilis, quantum ad speciem actus, ut docent Assertores scientiæ mediæ: Sed concursus indifferens, & determinabilis à voluntate humana, non potest causare ejus determinationem, sed potius ab ea determinatur: Ergo determinatio voluntatis ad credendum, non potest prævideri à Deo per scientiam mediā, ut causata ab illo per gratiam coefficientiā.

131. Ex his impugnata manet communis responsio Adversariorum, qui dicunt talem determinationem procedere à libero arbitrio, non nudè & solitarie sumpto, sed sub ipso auxilio gratiæ constituto. Cum enim, ut jam ostendimus, neque gratia moraliter excitans, neque gratia coefficientis, quas illi tantum admittunt, talem determinationem causare possint; sed potius ab ipsa voluntate determinantur, & applicentur ad agendum; perinde est dicere, quod talis determinatio procedat à solo libero arbitrio, ac à libero arbitrio, sub tali auxilio gratiæ constituto, illique associato. Sicut quia albedo in manu, non est causā, nec principium caloris, impertinens omnino esset asserere, illum non procedere quidem à manu nudè & solitarie sumpta, sed à manu ut albedine affectā, & illā informatā.

132. Addo quod, Semipelagiani olim non negabant, consensum & determinationem voluntatis ad actus supernaturales, procedere à libero arbitrio, sub adjutorio gratiæ constituto, sed solum ab ipso gratiæ auxilio; ut constat ex Epistola D. Prosperi sapissimè citata, circa ejus finem, ubi dicit. *Par omnium invenitur & una sententia, quā prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt; ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque præviderit, et sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Ecce voluntatem, seu voluntatis determinationem, & consensum, prævisum non sine auxilio Dei, sed sub ipso gratiæ adjutorio, positum à Semipelagianis, ut rectè annotavit Ioannes à S. Thoma, Tomo 1. in 1. p. disp. 20. art. 4.

133. Nec valet quod ait P. Annatus in libro de scientia mediā, hic appellari fidem Ioannis à S. Thoma, quod dictum putet de Semipelagianis, quæ Prosper Catholicis Scripioribus attribuit, Ambrosium, Hieronymum & alios SS. Patres eodem involvens, quo Semipelagianos pallio. Non valet, inquam, ut enim rectè ait P. Baronius libro

Disp. 2. sect. 2. art. 6. §. 2. sæpè citato, de libertate humana, & gratia divina: *Illā reprehensio Ioannis à S. Thoma, graviore reprehensione digna est: nam Massilienses hoc maxime nomine Augustinum arguebant, quod in his de gratia & libero arbitrio controversiis, Antiquorum Patrum vestigia deseruisset, quibus ipsi mordicus adhaerent: ac proinde parem illam unam sententiam, quā prædestinatio Dei, secundum præscientiam recipitur, sibi ex Patribus vindicatam jactasse, & adversam Augustino, quem ab illis dissentire dicebant.*

134. Falsum est etiam quod Hieronymus & Ambrosius, prædestinationem secundum præscientiam meritorum admiserint. Imò potius Pelagiani, illos SS. Patres, ut libertatis destructores, & cum Manichæis sentientes, calumniabantur, ut de se refert D. Hieronymus in Epist. ad Ctesiphontem, versiculo: *Quod autem sursum deor-*

A *sum jactitant liberum arbitrium à nobis auferri; & de S. Ambrosio D. Augustinus, lib. 1. contra Julian. cap. 4. his verbis: Quid nomen dilaniare meritis meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manicheum? Non ergo Joannes à S. Thoma, sed Franciscus Annatus, illos Sanctos Patres, eodem quo Semipelagianos pallio tegit, dum eis attribuit sententiam docentem prædestinationem ex prævisis meritis fieri: nam, ut ait Prosper initio ejusdem Epistolæ, Massiliensium doctrinam referens: *Hæc ipsorum definitio ac professio est. Omnem quidem hominem in Adam peccante peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit juvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futurā electione, & de hac vita, bono fine excessuros esse præscierit.**

§. II.

Scientia mediā etiam favere videtur ac sternere viam alteri errori, quò Semipelagiani assererant, prædestinationem ad gratiam fieri ex prævisione meritorum.

Probatur breviter: Prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam, fit ex prævisis meritis, si Deus in signo rationis antecedente decretum, quò eligit & prædestinat homines ad gratiam, prævideat merita ipsorum futura: At qui datā scientiā mediā, Deus illa prævidet ut futura, in signo antecedenti decretum prædestinationis ad gratiam: Ergo si detur scientia mediā, prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam, fiet ex prævisis meritis. Major videtur manifesta, Tum quia, cum inter actus divinos non detur alia prioritas, quàm dependentiæ, se tenentis ex parte objectorum, si præscientia meritorum sit prior in mente divina, prædestinatione ad gratiam, evidens est, quod illa pendet à tali præscientiā; ac proinde quod Deus non prædestinat ad gratiam, nisi ex prævisione meritorum. Tum etiam, quia si Deus in aliquo signo rationis, priusquam eligit hominem ad gratiam, videt illius merita futura, non potest non moveri intuitu illorum, ad dandam illi gratiam. Unde hac ratione probant Adversarij, prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis: quia scilicet ante decretum electionis ad gloriam, Deus per scientiam mediā prævidet merita hominum sub conditione futura. Minor verò probatur ex ipsis principiis Adversariorum. Nam in quocunque signo rationis aliquid verum est, in eo Deus illud prævidet, propter infinitam virtutem sui intellectus: Sed in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictoriarum, *Petrus merebitur, Petrus non merebitur*, est determinatè vera, scilicet ista, *Petrus merebitur*, ex suppositione quod in tempore debeat elicere actus meritorios: Ergo in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, Deus prævidet ejus opera meritoria.

Eadem ratione probari potest, ex scientia mediā sequi Christum ex prævisis meritis fuisse prædestinatum ad filiationem naturalem, sive ut sit Filius Dei in virtute, ut loquitur D. Paulus ad Romanos 1. Consequens est falsum, & erroneum; ut enim docet Augustinus de prædestinat. Sanct. cap. 15. nullibi magis splendescit gratuita prædestinatio, quàm in prædestinatione Christi, quā

sublimatus est ad talem dignitatem, & electus ad filiationem naturalem: *Quod ejus bonum (inquit) quaecumque precessit? quid egit ante? quid credidit? quid petiit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret?* Ergo &c. Sequela autem Majoris probatur ratione jam adducta. In signo rationis antecedente decretum prædeterminationis Christi, una ex his propositionibus contradictoriis, *Christus merebitur, Christus non merebitur*, est determinatè vera: scilicet ista, *Christus merebitur*: Ergo in illo signo rationis, Deus cognoscit talem veritatem, & ipsa merita Christi futura; ac proinde non potest non moveri intuitu illorum ad ipsum prædestinandum. Unde olim Arriani tali præscientiæ usi sunt, ad suum errorem comprobandum, ut constat ex Epistola Alexandri Episcopi Alexandrini, ad alterum Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum, quæ habetur in actis Concilij Niceni tomo 1. Conciliorum. Contententes enim Christum non esse Filium Dei per naturam, sed solum per gratiam electum fuisse ad eam dignitatem, & excellentiam: cum illis objiceretur, unde esset quod Sanctus Petrus aut Paulus, non fuerint similiter facti filij Dei, recurrerant ad præscientiam boni usûs liberi arbitrij futuri. *Tunc (inquit Alexander) omni exultâ erga Deum pietate, ac reverentiâ, aiunt: Deum cum præscientiâ & præfensione prænovisset nequaquam ipsum aspernaturum, idcirco ex omnibus elegisse &c.* Quare Doctissimus Gaspar Ram, primarius Moderator Academiæ Olfensis lect. 3. de scientia conditionatorum, concl. 5. refert. primum scientiæ mediæ inventum ad Arrianos, & ad Origenem lib. 3. Periarchon cap. 1. & 2. licet ibi non ita clarè eam expresserit Origenes, sicut postea Massilienses, & Faustus, qui in hac assertionem perpetuus fuit, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit.*

§. III.

Scientia mediæ tollit à Deo rationem primæ causæ.

137. **P**Atet hoc inconveniens ex supra dictis: ut enim articulo præcedenti ostendimus, Deus non potest esse prima causa futuritionis conditionatæ rerum contingentium, & ordinis ad existentiam sub conditione habendam, qui in ea includitur, & per quem futura conditionata à merè possibilibus distinguntur, nisi mediante aliquo decreto, subjektivè absoluto, & objectivè conditionato, quò voluntas divina determinet illis dare esse, si poneretur aliqua conditio: Atqui scientia mediæ talia decreta excludit: Ergo rationem primæ causæ à Deo tollit.

138. Neque hoc inconveniens effugiunt Adversarij, agnoscendo dependentiam conditionatorum à decreto futuro & ponendo, si poneretur conditio. Licet enim existentia rei conditionatè futuræ, non sit præfens futuritionis tempore, ordo tamen ad illam præfens est, ut docet D. Thomas quaest. 12. de verit. art. 10. ad 2. & causæ secundæ inclinationem & ordinationem de facto habent, ad causandum effectum qui est conditionatè futurus. Item veritas objectiva de tali futuro, præfens est futuritionis tempore; nec manet suspensa, & à conditione pendens, sicut ipsa futuritio: unde cum talis ordo ad existentiam, & veritas illa objectiva, quæ non est naturalis & necessaria, sed libera & contingens, exigant aliquam cau-

am actualem & præsentem, non potest salvari in Deo ratio primæ causæ, nisi in illo admittatur decretum aliquod conditionatum, actuale, & exercitum, nec sufficit futurum, seu ponendum, si poneretur conditio.

139. Addo quod, cum decretum illud conditionatè futurum, & ponendum, si poneretur conditio, ad quod recurrunt Adversarij, non sit prædeterminans, sed purè indifferens, & à voluntatè creatæ determinabile, quantum ad speciem actûs, determinata futuritio rerum contingentium, & actuum nostrorum liberorum, in illud, ut in primam causam reduci nequit: nam ut ait D. Thomas 3. contra Gent. cap. 2. Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud.

140. Addo etiam, quòd cum juxta Adversarios concursus creatus determinet divinum, & determinans, prioritate saltem naturæ, debeat præcedere determinabile, concursus creatus aliquo modo præcedit divinum, & consequenter illius causalitatem sub aliqua ratione subterfugit; prius enim non dependet à posteriori tanquam à causa.

141. Infra etiam ostendemus, scientiam mediæ eximere à divina causalitate determinationem voluntatis humanæ, quæ est aliqua entitas, vel saltem modus & formalitas entis: Sed causalitas causæ primæ debet esse universalissima, & se extendere ad omne ens, & modum, aut formalitatem entis, ut docet D. Thomas 1. Perhiern. lect. 14. ubi ait: *Voluntas divina est causa quadam profundens totum ens, & omnes ejus differentias.* Et D. Augustinus 1. Confess. cap. 6. ubi docet supremum Dei in res omnes dominium, ex eo fluere quòd usque ad earum fundum, id est ultimum essentia gradum effector sit: Ergo scientia mediæ tollit à Deo rationem primæ causæ.

§. IV.

Scientia mediæ tollit à Deo rationem primi liberi.

142. **P**ROBATUR PRIMÒ: Primum liberum debet esse causa non solum remota & mediata, sed etiam proxima & immediata, totius libertatis creatæ & participatæ; sicut primum ens debet immediatè causare, & efficere omnem entitatem, & existentiam creatam, & participatam à rebus; primum enim in quolibet genere, debet esse causa cæterorum: At scientia mediæ subtrahit à Deo rationem causæ proximæ & immediatæ, respectu liberæ determinationis nostræ voluntatis, quæ est aliqua libertas creatæ & participatæ; implicat enim liberam determinationem nostræ voluntatis, causari à decreto indifferenti, & determinabili à voluntate creatæ, quantum ad speciem actûs, quale admittunt Assertores scientiæ mediæ: Ergo illa tollit à Deo rationem primi liberi.

143. Probatur secundò: Primum liberum debet esse primum eligens, & primum determinans; eligere enim & determinate, est proprius actus libertatis: At scientia mediæ tollit à Deo rationem primi eligentis, & primi determinantis; cum supponat electionem & determinationem voluntatis humanæ, conditionatè futuram, ante omnem electionem, seu ante omne decretum actuale & exercitum voluntatis divinæ: Ergo scientia mediæ tollit à Deo rationem primi liberi.

144. Confirmatur: Illa causa prius eligit & prius determinat, quæ per se primò attingit in effectu, aliquam rationem priorem & nobiliorem,

illâ quæ ab altera attingitur : At juxta principia Adversariorum, voluntas creata attingit in suis effectibus & operationibus attingit aliquam rationem priorem, & nobiliorem eâ quæ per se primò attingitur à Deo : Ergo illa priùs eligit & priùs determinat. Major est evidens : cum enim causa & effectus sint correlativa, judicandum est de prioritate & de posterioritate causarum, secundum prioritatem, vel posterioritatem effectuum. Minor verò probatur. Juxta doctrinam Adversariorum, voluntas creata attingit per se primò in actu & effectu quem producit, rationem specificam, & determinat Deum ad illam ; Deus verò per suum concursum attingit per se primò rationem individualem, & determinat voluntatem ad eliciendam hanc numero operationem, vel producendum hunc effectum in individuo : Sed in quolibet actu & effectu, ratio specifica est prior, & perfectior individuali ; cum prima constituat essentiam rei, secunda verò sit extra ejus naturam & quidditatem : Ergo juxta principia Adversariorum, voluntas creata attingit in suis actibus & effectibus, aliquam rationem priorem, & nobiliorem eâ quam Deus per suum concursum attingit.

§. V.

Scientia media tollit à Deo supremum dominium in nostras voluntates.

145. **P**ROBATUR. Ille qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eâ uti, eamque applicare ad quodcumque voluerit, quomodocumque voluerit, & quodcumque voluerit ; in hac enim potestate utendi, consistit jus dominativum, ut docent Theologi & Jurisperiti : unde quia voluntas est regina & domina cæterarum potentiarum, & charitas aliarum virtutum, eas movent & applicant ad suos actus eliciendos. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras, ad liberè volendum quidquid ipse voluerit eas velle, sed priùs explorare debeat, & prævidere per scientiam mediam, quid illæ ex innata libertate sint voliturae, nec possit illarum determinationem & consensum prædefinire, & causare, tanquam primum liberum, & primum determinans ; sed illum ab ea debeat expectare, & veluti emendicare, ac precariò obtinere, manifestum est, quòd non habebit supremum, & perfectum, ac regale dominium in voluntates nostras, sed politicum tantum & civile, quale Maritus habet in Vxorem, vel Consul, aut Magistratus in populum. Hoc autem repugnat Scripturæ & SS. Patribus : dicitur enim Proverb. 21. *Sicut divisiones aquarum ; ita cor Regis in manu Domini : quocumque voluerit, vertet illud.* Quibus verbis Scriptura significat, cor Regis, quod inter omnia corda maximè liberum esse debet, ita esse sub manu & potestate Dei, & sub dominio ipsius, qualiter sunt aquæ sub manu hortulani, quas derivat & dividit quomodocumque voluerit : ita quòd sicut aquæ non resistunt divisioni, quæ manu hortulani fit ; ita nec cor Regis, Deo efficaciter illud moventi. Unde sæpe docet Augustinus, *Deum habere cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem. Illum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines. Deo volenti saluum facere, nullum humanum resistere arbitrium ; illumque de ipsis hominum voluntatibus facere quod vult, & quando vult &c.*

A Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Sicut Rex ille vel Dominus, non haberet perfectum & supremum dominium in servos, vel in subditos, qui non possent eis quidquam præcipere vel imperare, nisi quod prævideret, & præsciret illos suâ sponte, & propriâ inclinatione voluturos ; & qui non possent eos ad suam pertrahere voluntatem, sed potius cogeretur, voluntati illorum se accommodare : tunc enim talis Rex vel Dominus, potius faceret voluntatem subditorum & servorum, quam ipsi subditi & servi voluntatem Regis vel Domini. Ita similiter, Deus non habebit perfectum dominium in voluntates hominum, si non possit quidquam decernere, ac definire circa nostros actus liberos, nisi quod præscit, & prævidet per scientiam mediam, homines ex innata libertate voluturos ; nec operabitur omnia, juxta consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus, sed potius secundum præscientiam, & prævisionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus. Certè si Superiores in Religione, nihil aliud possent præcipere subditis, quam quod præviderent eos propriâ sponte, & inclinatione naturali esse voluturos, facillimum esset illis obtemperare, nec magna esset illorum auctoritas, & parvum ac ferè nullum obedientiæ meritum foret.

B Confirmatur amplius : In sententia Adversariorum verificari non potest id quod dicit Augustinus, Deum scilicet magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines : Ergo illa contradicit Augustino, & tollit supremum, & regale dominium, quod Deus habet in voluntates nostras. Consequentia patet, Antecedens probatur. Homines ratione perfecti dominij quod habent in suos actus, possunt se liberè determinare, & de facto se liberè determinant, ad quod voluerint, quando voluerint, & ubi voluerint : Ergo si Deus non possit, sine læsione libertatis, applicare, & determinare voluntates hominum, ad quod voluerit, & quando voluerit ; sed debeat per scientiam mediam explorare futurum consensum voluntatis humanæ, ac expectare, & querere occasiones, & opportunitates temporis, loci &c. manifestum est, quòd non ita habebit in sua potestate voluntates hominum, ac ipsi homines.

§. VI.

Scientia media derogat divinæ omnipotentia, ac enervat efficaciam gratia.

148. **P**ROBATUR primò : Juxta principia Adversariorum, Deus servatâ libertate arbitrij nostri, non potuit promittere Abrahamæ filios spirituales, per fidem & conversionem Gentium, ex facultatibus & thesauris suæ omnipotentia ; sed solum ex præsupposita scientia media, quâ noverat, quòd istæ vel illæ Gentes, tali tempore vocatæ ad fidem, credituræ essent : vocatæ, inquam, æquali vocatione externâ & internâ ; imò fortè minori, quam alia Gentes, quæ non crediderunt : Sed hoc multum derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam divinæ gratia : Ergo & scientia media. Major patet, Minor probatur. Juxta hunc dicendi modum, quòd Deus promissionem adimplere potuerit, non provenit tanquam à prima radice ab ejus omnipotentia, sed à potestate, & determinatione liberi nostri arbitrij ; nisi enim hæc præsupponeretur à Deo prævisa per scientiam mediam, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratia, quæ ab illa proveniunt,

niunt, talem promissionem facere, aut certè adimplere non potuisset: cujus oppositum expresse docet Augustinus cap. 10. de prædest. Sanctorum, his verbis. *Quando ergo promisit Deus Abraham fidem Gentium, non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit: promisit enim quod ipse facturus fuerat, non quod homines. Quia etsi faciunt homines bona quæ pertinent ad colendum Deum, ipse tamen facit ut illi faciunt quæ præcepit, non illi faciunt, ut ipse faciat quod promisit: alioquin ut Dei promissa complerentur, non in Dei, sed in hominum esset potestate, & quod à Domino promissum est, ab ipsis redditur Abraham. Non autem sic credidit Abraham, sed credidit dans gloriam Deo, quoniam qua promisit potens est facere: NON AIT PRÆDICERE, NON AIT PRÆSCIRE, nam & aliena facta potest prædicere, atque præscire, sed ait, POTENS EST ET FACERE, ac per hoc facta non aliena, sed sua. Quibus verbis clarissimè docet, certitudinem & intallibilitatem illius promissionis, non esse desumendam ex divina præscientia explorante consensum voluntatis humanæ, sed ex divina omnipotentia, & ex virtute & efficacia gratiæ, determinantis, & applicantis voluntatem ad operandum, idem docet Epistola 105. sic discurrens: *Quod promittit Deus, non facit nisi Deus; habet namque aliquid rationis & veritatis, ut homo promittat, & Deus faciat: ut autem homo se facere dicat, quod promiserit Deus, superba impietatis est reprobus sensus. Videndus est etiam de corrupt. & grat. cap. 12.**

149. Dices, scientiam mediam non derogare divinæ omnipotentia, nec efficacia gratiæ, quia per illam, consensus voluntatis nostræ non prævidetur futurus, independenter à gratia, sed dependenter ab illa; & sub conditione quod illa detur, vel offeratur homini, in tali vel tali occasione.

150. Sed contra: Ille consensus non ponitur à scientia media, nec prævidetur ab illa, ut proveniens à determinatione gratiæ; infallibiliter agentis, & inclinantis ad illum; sed ponitur ut determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & per consensum à libertate ortum, non à Deo prædefinitum & prædestinatum, auxilium ipsum determinatur, & redditur efficax; & sic non prævidetur consensus, ut ab omnipotentia Dei, ejusque gratiæ, & auxilio determinatè proveniens, sed sub ipso adjutorio illi oblato, à libertate nascens: sicut olim asserabant Semipelagiani, ut refert D. Prosper versus finem Epistolæ ad Augustinum, cujus verba supra §. 1. retulimus; Ergo scientia media derogat divinæ omnipotentia, & tollit efficaciam gratiæ. Consequentia patet, ut enim dicit Fulgentius libro de Incarnat. & gratia cap. 29. *Quomodo Deus omnia quæ vult facit, si volens hominem salvum fieri, cujus salus non nisi à bona incipit voluntate, ipsum velle non in homine inchoat, sed ut ab homine nascatur expectat? O quam pessimum nefas asseritur, dum gratia Dei contumaciter repugnat, & homines operâ Dei se in bonum mutari negant, qui homines non essent, nisi bonitate Dei operantis existerent. Ita ne verò rerum ordo credi putarive permittitur, ut Deus qui Creator est hominis, valeat hominem facere, non mutare; & qui nullius eget adjutorio, ut hominem faciat, operari tamen quod vult in hominis voluntate non possit, priusquam in homine ipsum velle repererit? Hanc, inquit, amentiam, & à fidelibus suis arceat, & ab infidelibus auferat Deus.*

Tom. I.

A Dices rursus, Quamvis Deus sit omnipotens, non potest tamen facere, aut velle impossibilia: unde cum impossibile sit illum obtinere & causare liberum consensum creaturæ, per aliquid physicè prædeterminans, & antecedens prioritate naturæ determinationem voluntatis creatæ, divinæ omnipotentia nequaquam derogatur, dicendo quod Deus nihil possit certò statuere ac definire, circa actus nostros liberos, priusquam per scientiam mediam exploraverit, ac prævident liberum voluntatis humanæ consensum.

B Sed contra: Cum omnis causa debeat esse prior saltem naturæ & causalitate suo effectu, tantum abest quod sit impossibile Deum obtinere & causare liberum consensum, ac determinationem nostræ voluntatis, per aliquid illam prædeterminans, eamque antecedens prioritate naturæ, quin potius repugnet, & implicet contradictionem, quod aliter eam causet, ac efficiat, quam per influxum prævium, & prædeterminantem. Unde si Deus talem determinationem & consensum voluntatis humanæ, obtineat per scientiam mediam, explorantem, ac expectantem circumstantias, occasionem, & opportunitates temporis & loci, & exhibendo concursum tantum indifferentem, & à voluntate creatæ determinabilem, illum non obtinebit, causando & efficiendo, sed eum expectando, & veluti emendicando à voluntate creatæ: quod multum derogat ejus omnipotentia, & efficacia gratiæ; ut enim cecinit D. Prosper in carmine de ingratis cap. 15.

C *At verò omnipotens hominem cum gratia salvat. Ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi semper adest, quæ gesta velit; non moribus illi fit mora, non causis anceps suspenditur ullis: Nec quod sola potest, curâ officioque ministri Exequitur, famulisve vicem committit agendi.*

Secundo principaliter arguitur, Suppositâ scientiâ mediâ de aliquo conditionato, v. g. de conversione Petri futura, si ponatur in his vel illis occasionibus & circumstantiis: vel potest divina voluntas, stantibus adhuc illis conditionibus, velle oppositum, vel non potest id velle: Si possit velle oppositum, illa scientia non erit infallibilis; quia adhuc restabit consideranda voluntas divina, à qua poterit impediri talis conversio, & cassari seu evacuari veritas objectiva hujus futuri conditionati. Si verò positâ illâ conditione, & cognitâ per scientiam mediam determinatione voluntatis Petri, conditionatè futurâ, Deus non possit oppositum velle, pro illo statu conditionato, diminuta est divina omnipotentia, & libertas divinæ voluntatis, circa tale objectum, & circa omnes alias combinationes liberas conditionatas; & aliquid est possibile, & liberum voluntati creatæ, quod non est possibile nec liberum voluntati divinæ: voluntas enim creatæ, sub illis occasionibus & circumstantiis, prævidetur se determinatura ad unam partem, cum possibilitate & libertate se determinandi ad aliam.

E Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Dicere aliquid esse, vel fore liberum, & impedibile à voluntate creatæ, & non à divina, vergit in præjudicium omnipotentia, & libertatis divinæ: Sed penitentia Petri, sub illis occasionibus & circumstantiis, in quibus per scientiam mediam prævidetur conditionatè futura, est libera voluntati Petri, & ab ea impedibilis, ut constat. Ergo si illa non sit etiam libera voluntati divinæ, & ab illa impedibilis, omnipotentia Dei, ejusque libertati derogatur: Sed juxta principia Adversariorum, talis con-

R r

versio, neque est Deo libera, nec ab illo impedi-
bilis: Ergo &c. Minor subsumpta probatur. Et
in primis quod talis conversio, juxta principia
Adversariorum, non sit Deo libera, videtur ma-
nifestum, cum illa sit prior omni decreto actuali
& exercitio voluntatis divinæ; & cum scientia
media, quæ circa illam versatur, non sit libera ex
parte subjecti, sed tantum ex parte objecti, ut
docent ejus Assertores. Quod etiam illa non sit à
Deo impediibilis, patet ex dictis, & currit argu-
mentum supra positum: si enim posset à Deo im-
pediri, posset per voluntatem divinam scientia
media falsificari; & sic ante voluntatis decretum,
non erit infallibilis talis scientia, nec necessario
competens Deo, sed dependenter à voluntate sua
libera. Quare ex positione scientiæ mediæ, vel di-
minuitur potentia divina, ejusque supremum do-
minium ac perfecta libertas, circa res conditio-
natè futuras, aut redditur incerta & fallibilis illa
scientia. Concludo igitur (Amice Lector) & ro-
go te cum Augustino libro 1. operis imperfecti
num. 50. *Ne ita de his angustiis exeat, ut fidei
caput perdas, quâ fide primitus in simbolo con-
fitemur, credere nos in Deum Patrem omnipoten-
tem.*

§. VII.

*Scientia media attribuit Deo modum concurrenti
cum causis liberis, cæcum, & ignorantem,
vagam, & indeterminatum.*

155.

Probatur breviter: Quando Deus cognoscit
per scientiam mediam, rem sub conditione
futuram, debet supponere modum agendi suum,
& creaturæ: quandoquidem non potest supponi,
nec cognosci res, ut absolute, vel conditionatè
futura; nisi supponatur habere omnia, quæ sunt,
vel essent necessaria ad existendum; ac, proinde
concursum causæ primæ, sine quo nulla potest
poni actio causæ secundæ, quæ cum sit aliquid
ens per participationem, necessario, & essentia-
liter dependet ab ente per essentiam: Atqui mo-
dus ille concurrenti Dei, præsuppositus à scientia
media, cæcus est, ac ignarus, vagus, confusus, &
indeterminatus: Ergo scientia media Deo mo-
dum concurrenti cum causis liberis cæcum ac ig-
norantem affingit. Major patet, Minor proba-
tur: Modus ille agendi, est concurrere per con-
cursum indifferentem, & sine intentione & voli-
tione alicujus actus, & effectus particularis, cum
sola intentione generali agendi quod voler crea-
tura, quodcumque illud sit, sive bonum, sive ma-
lum, sive amorem, sive odium &c. Sed hoc est
concurrere cæco & ignorantem modo, vagè, & con-
fused, & quasi in incertum; eoque ferè modo quò
piscatores, qui mittunt retia in mare, vel in flu-
men, ignorantes quos pisces apprehendent, & in
suis retibus concludent: an Soleas, vel Rhom-
bos, Thynnos, aut Salmones &c. Ergo scientia
media attribuit Deo modum concurrenti cum
causis liberis, cæcum, & ignorantem, incertum, &
indeterminatum.

156.

Dices cum Suarez libro 1. de concursu Dei cap.
15. Decretum Dei de concurrente cum causis li-
beris, dirigi per scientiam mediam, quâ Deus præ-
videt distinctè & in particulari, quem actum vo-
luntas creata elicitura sit, si in his occasionibus
& circumstantiis occurrentibus præbeat illi suum
concursum.

157.

Sed contra: Hic non agimus de concursu causæ
primæ subsequente ad scientiam mediam, sed de
illo quem talis scientia in signo rationis eam ap-

Atecedenti, in Deo supponit; cum enim sit specu-
lativa, supponit suum objectum, & omnes essen-
tiales dependentias ad illius existentiam requisi-
tas, subindeque concursum causæ primæ, seu de-
cretum & voluntatem concurrenti cum causis se-
cundis: Sed modus ille concurrenti, præsuppo-
situs à scientia media, est cæcus, & ignarus, va-
gus, & indeterminatus; quia exhibetur à Deo
causis liberis, per vagam quandam, confusam, &
generalem applicationem suæ omnipotentiae, ad
cōcurrentem cum voluntate creata ad quodcum-
que voluerit, & nullum tunc intendendo aut cog-
noscendo actum in particulari. Ergo modus ille
concurrenti cum causis liberis, multum derogat
perfectioni divinæ providentiæ, quæ non debet
tendere ad nostros actus liberos in communi, va-
gè, & indeterminatè, sed circa illos in individuo,
distinctè, & in particulari versari: ut docet S. Tho-
mas 3. contra Gent. cap. 89. ubi impugnat erro-
rem Origenis & aliorum, *qui non intelligentes
(inquit S. Doctor) qualiter motum voluntatis
Deus in nobis causare possit, absque præjudicio
libertatis, dixerunt quod providentia non est de
his quæ subsunt libero arbitrio, scilicet de electio-
nibus.*

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio:
Juxta sententiam defensorum scientiæ mediæ,
sunt distinguendi duo modi concurrenti causæ
primæ cum secundis: unus cæcus, & ignarus, ca-
sualis, & fortuitus, qui præsupponit ad scien-
tiam mediam, & nullum intellectus iudicium, quo
divina voluntas & omnipotentia ad aliquem ef-
fectum in particulari producendum dirigantur,
supponit; sed modo quodam vago, & quasi in
incertum, tendit in actus voluntatis humanæ, ni-
mirum ad quodcumque voluntas creata elegerit
& voluerit: alter verò prudens & sapiens, ac sup-
ponens prævisionem scientiæ mediæ, & cum de-
liberatione & intentione effectus particularis:
quo nihil absurdius dici potest, nam juxta hunc
modum dicendi, Deus perinde se habet, ac si quis
fagitam ejaculari, aut machinam bellicam veller
displodere per cæcos meatus, dubius quò tendat,
quidve eâ viâ attingat, nisi per fenestram exerto
capite id exploret: sicut enim talis exploratio &
cognitio subsequens, non impediret quin emissio
illa fagitæ, vel globi, modo quodam cæco & ig-
noranti facta esset, nullumque intendendo sco-
pum in particulari: ita cognitio & exploratio
scientiæ mediæ, non impedit, quin in signo il-
lam antecedenti, modus quidam agendi & con-
currenti cum causis liberis, cæcus, & ignarus, va-
gus, & indeterminatus (utpote sine cognitione &
intentione effectus particularis) Deo attribuat.

§. VIII.

EScientia media affingit Deo modum cognoscendi
actus liberos nostræ voluntatis, conditionatè
futuros, confusum, & indeterminatum.

Hoc inconveniens & absurdum, manifestè
sequitur ex doctrina Adversariorum: do-
cent enim voluntatem nostram, cum eligit hoc
objectum potius quàm aliud, non determinare
seipsam ad hunc numero actum, potius quàm ad
aliud, sed ad hunc numero actum determinari à
causa prima. Ita Suarez in Metaphysica disp. 5.
sect. 5. num. 7. ubi mutat sententiam quam tenuer-
at in 3. p. Idem repetit disp. 22. sect. 1. num. 13.
& sect. 4. num. 5. & 35. & in opusculis, libro 1. de
concursu Dei cap. 12. num. 11. & libro 1. de gratia

158.

prologom. 2. cap. 8. num. 16. Idem tenet Herice Tract. 1. disp. 7. cap. 11. num. 84. & alij Recentiores communiter. Ex quo patet, quod cum Deus in illo signo, in quo Adversarij ponunt in Deo scientiam mediam, nihil suo decreto circa actus liberos voluntatis nostræ, absolutè, vel conditionatè futuros, determinaverit; nequit illos per scientiam mediam videre in individuo, sed solum in specie. A quo enim in tali signo essent determinati in individuo? Non à voluntate creata, quæ in Adversariorum doctrina, non determinat suos actus quantum ad individuum, sed solum quantum ad speciem. Nec à voluntate divina, cum enim illa in eo priori (ut dixi) nullum habeat, nec concipiatur habere decretum circa nostros actus liberos, illos quantum ad individuum determinare non potest. Non videt ergo Deus per scientiam mediam actus illos cum determinatione individuali, sed tantum quantum ad speciem: Atqui cognoscere aliquod objectum, quantum ad speciem tantum, & non in singulari & individuo, est cognoscere illud confusè, obscurè, & indeterminatè, ut patet dum quis videt hominem à longè venientem; licet enim cognoscat illum esse hominem, & non equum, vel leonem; si tamen ignoret, an ille sit Petrus, vel Joannes, vel Jacobus, talis cognitio confusa, obscura, & imperfecta censetur: Affingunt ergo Deo Adversarij modum cognoscendi per scientiam mediam actus liberos nostræ voluntatis conditionatè futuros, imperfectum, obscurum, confusum, & indeterminatum, subindeque Deum exoculant, ejusque infinitam scientiam penitus destruunt: ut enim egregiè discurret S. Doctor hic art. 11. in calce corporis articuli: *Cum Deus sciat alia à se per essentiam suam, in quantum est similitudo rerum, vel ut principium activorum earum, necesse est quod essentia sua sit principium sufficiens cognoscendi omnia que per ipsum sunt, non solum in universali, sed etiam in singulari. Quam rationem futurus expendit articulo sequenti, ubi sic ratiocinatur: Cognitio cujuslibet cognoscens se extendit secundum modum forma que est principium cognitionis, species enim sensibilis que est in sensu, est similitudo solum unius individui, unde per eam solum individuum cognosci potest; species autem intelligibilis intellectus nostri, est similitudo rei quantum ad naturam speciei, que est participabilis à particularibus infinitis: unde intellectus noster, per speciem intelligibilem hominis, cognoscit quodammodo homines etiam infinitos, sed tamen non in quantum distinguuntur ad invicem, sed secundum quod communicant in natura speciei, propter hoc quod species intelligibilis intellectus nostri, non est similitudo hominum, quantum ad principia individualia, sed solum quantum ad principia speciei. Essentia autem divina, per quam intellectus divinus intelligit, est similitudo sufficiens omnium que sunt vel esse possunt, non solum quantum ad principia communia, sed etiam quantum ad principia propria uniuscujusque, ut ostensum est: Unde sequitur quod scientia Dei se extendat ad infinita, etiam secundum quod sunt ab invicem distincta. Fictitia ergo & chimerica est scientia media, quæ, juxta Adversariorum principia, actus liberos voluntatis nostræ, conditionatè futuros, solum in communi, & quantum ad rationem specificam, non verò distinctè, & in particulari, seu quantum ad rationem individualem, explorare & cognoscere potest.*

Tom. I.

§. IX.

Scientia media apparenter solum fovet libertatē, re ipsa tamen illam tollit, & in suo primo principio præfocat & extinguir.

Probatur primò argumento ad hominem, desumpto ex ipsis principijs Adversariorum. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse futuras, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ: Atqui scientia media hoc supponit: Ergo libertatem tollit. Major constat: cum enim oppositio contradictoria, sit causa necessaria, necessitate absolutà, utpote fundata in illo primo principio, quodlibet est, vel non est, quo nihil potest esse, vel concipi magis necessarium; futuritio ad illam consequens, & ex illa proveniens, non potest esse libera & contingens, sed naturalis tantum & necessaria. Minor verò probatur: Assertores scientiæ mediæ, supponunt & docent, propositiones contradictorias de futuris contingentibus, non solum conditionatis, sed etiam absolutis, habere determinatam veritatem vel falsitatem, ratione oppositionis contradictoriæ; ut supra retulimus ex Patre Martinono, qui id apertè profiteretur, cum cæteris Societatis Doctoribus: Ergo cum veritas objectiva futurorum contingentium, supponat illorum futuritionem, imò sit ipsa futuritio rei contingentis, ut objecta intellectui divino, & ab ipso cognita, vel cognoscibilis; manifestum est, juxta Adversariorum principia, determinatam futuritionem rerum contingentium, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ provenire.

Probatur secundò: Nullus actus bonus, potest esse, vel concipi ut liber, per ordinem ad voluntatem creatam, qui non sit & concipiatur liber, per ordinem etiam ad voluntatem divinam; alioquin illa non esset primum liberum, nec voluntas creata in suis actibus liberis, esset ipsi essentialiter subordinata: Sed conversio Petri v. g. in eo signo in quo prævidetur per scientiam mediam, ut conditionatè futura, non potest esse, vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam: Ergo neque per ordinem ad voluntatem creatam. Major constat: Minor autem probatur dupliciter. Primò quia in eo signo, in quo scientia media prævidet conversionem Petri, ut conditionatè futuram, nullum datur, nec concipitur in voluntate divina, decretum actuale & exercitum, quò Deus liberè determetur convertere Petrum, ex hypothesi quòd in his occasionibus & circumstantiis constituatur: Ergo talis conversio, in eo signo non potest esse, vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam. Consequentia patet: libertas enim voluntatis divinæ non exercetur nisi mediante libero decreto actuali, & exercito: Ergo si in tali signo, tale decretum non detur, nec concipiatur in Deo, in ordine ad conversionem Petri, illa non potest esse, nec concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam.

Secundò probatur eadem Minor: Si talis conversio conditionatè futura, in eo signo esset, & conciperetur ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam, scientia quam Deus habet de illa, esset omni ex parte libera, id est non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subjecti; & sic non esset scientia media, quæ (ut docent ejus defensores) partim libera est, & partim necessaria, & medium tenet locum inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat. Probatur tertio: Primi liberi libertate destru-

R r ij

Etā, libertas creata subsistere nequit: At scientia media tollit libertatem primi liberi: Ergo & libertatem creatam evertit. Major constat, Minor probatur dupliciter. In primis enim, quod non proponit voluntati divinæ objectum cum indifferentia ad essendum vel non essendum, libertatem divinam tollit: At scientia media non proponit voluntati divinæ actum voluntatis creatæ, cum indifferentia ad essendum vel non essendum: Ergo tollit libertatem divinam. Major est certa: libertas enim voluntatis, supponit in intellectu indifferentiam objectivam iudicij: Minor verò probatur. Conversio enim D. Petri v. g. non fuit proposita voluntati divinæ, per scientiam mediam, cum indifferentia ad essendum vel non essendum in talibus circumstantiis; sed ut determinata tantum ad hoc ut esset, illaque determinatio præcessit omnem actualem libertatem divinam: nam prius cognoscitur voluntas creata operatura determinatè hunc specie actum, quam cognoscatur Deus eum determinatè voliturus; neque ulum signum assignari potest ab Authoribus scientiæ mediæ, in quo non sit Petrus se determinaturus ad talem operationem.

162. Secundo probatur Minor principalis. Libertas consistit in potestate expedita ad actum, ejusque negationem: At supposito quòd Deus sciret, & prævideret per scientiam mediam, me in tali occasione vocationi non responsurum, non esset expeditus ad actum oppositum; nec esset in illius potestate, in tali occasione, à me extorquere consensum: quæ impotentia proveniret ex aliqua suppositione illi non libera, ex prævisione scilicet mei dissensus futuri: Ergo non esset liber, nec gauderet libertate supremâ, per ordinem ad consensum voluntatis creatæ: contra illud Augustini de corrept. & gratia c. 4. *Magis habet Deus in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines.*

163. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Ex eo quòd supposita physicâ præmotione ad actum amoris, quæ est aliqua suppositio nobis non libera, & independens à voluntate creata, non possumus componere negationem amoris, Adversarij inferunt lædi libertatem creatam respectivè ad amorem: At suppositio scientiæ mediæ, quæ Deus videt me sub conditione non consensurum, non est Deo libera, utpote antecedens decretum actuale & exercitum divinæ voluntatis; & ex hac suppositione redditur impotens ad causandum consensum: Ergo quòd non causet talem consensum, non est Deo liberum, sed necessarium, necessitate lædente illius libertatem. Patet Consequentia: non minus enim requiritur, ut negatio sit libera, potentia proxima, expedita ad actum negationi oppositum, quam ut actus sit liber, potentia proxima, expedita ad ejus negationem.

164. Confirmatur secundo: Juxta principia Adversariorum, quod antecedenter se habet ad libertatem, & eo posito, non potest non sequi effectus, tollit libertatem: Sed prævisio mei futuri dissensus, antecedenter se habet ad libertatem divinam, cum sit prior decreto, quod est libera determinatio divinæ voluntatis; & supposita tali prævisione, Deus non potest à me extorquere consensum: Ergo talis præscientia libertatem divinam evertit, & consequenter humanam, quæ sine divina stare non potest, sicut nec rivulus sine fonte, nec radius sine Sole.

165. Dices: Ex suppositione quòd Deus me videat non amantem, quia non dedit physicam præmotionem, non potest me prædeterminare ad amo-

rem; & tamen, ut docent Thomistæ, hæc necessitas non est antecedens, obstat libertati, sed consequens, cum illa composita: Ergo quòd Deus, ex suppositione quòd videat me sub conditione vocationi suæ non respondentem, non possit meum extorquere consensum, non arguit necessitatem antecedentem libertati contrariam, sed tantum consequentem cum ea compositam.

Sed nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia scientia quæ videt me non amantem, ex defectu præmotionis, est Deo libera, utpote fundata in decreto, quòd Deus liberè statuit mihi denegare præmotionem ad amandum; atque ita necessitas ex illa proveniens, non est antecedens, sed consequens libertatem divinam: scientia autem mediæ, quæ videt me vocationi non responsurum, ex hypothesi quòd me constituar in his occasionebus & circumstantiis, non est Deo libera, in Adversariorum sententia, utpote antecedens liberum decretum voluntatis divinæ; ac proinde necessitas ex illa proveniens, est antecedens, & non consequens divinam libertatem.

Quarto principaliter arguitur, & probatur ratione communi nostrorum Thomistarum, scientiam mediam tollere libertatem. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse futuras ante primum principium & primam radicem libertatis creatæ, & participat à rebus: Sed scientia mediæ hoc supponit: Ergo tollit libertatem. Major constat, nulla enim potest dari vel concipi libertas, ante primum principium & primam radicem illius. Minor autem, in qua versatur difficultas, sic ostenditur. Scientia mediæ supponit res esse futuras, saltem conditionatè, ante divinum decretum: Sed illud est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis, & contingentiæ in rebus: Ergo scientia mediæ supponit res esse futuras ante primum principium, & primam radicem libertatis creatæ. Major patet: Minor autem, præterquam quòd est D. Thomæ, pluribus in locis supra à nobis citatis, in quibus docet, libertatem & contingentiam rerum in efficaciam infinitam voluntatis divinæ, tanquam in primam causam, & veluti primam radicem, esse reducendam, hac ratione fundetur. Primum in quolibet genere est causa cæterorum: Sed divinum decretum est primum in genere liberorum, ut constat, cum sit exercitium libertatis divinæ: Ergo divinum decretum est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis & contingentiæ rerum.

Confirmatur: Quod est tale per essentiam, est causa eorum quæ sunt talia per participationem: Sed divinum decretum est ipsa libertas increata & per essentiam, libertas autem creata est talis per participationem: Ergo divinum decretum est primum principium totius libertatis creatæ.

Dices primò, Libertatem creatam debere quidem ab aliquo divinæ voluntatis decreto procedere, non tamen à decreto prædeterminante quòd admittunt Thomistæ; sed à decreto creationis, quo Deus decrevit dare causis liberis potentiam & facultatem se determinandi, & eligendi quòd voluerint.

Sed contra: Licet decretum creationis sit causa libertatis potentialis, quam Deus creaturis intellectualibus in creatione indidit, non tamen libertatis actualis, seu liberæ electionis nostræ voluntatis, saltem proximè & immediatè, sed mediatè tantum & remotè: Atqui libertas actualis

nostræ voluntatis, debet à Deo proximè & immediatè procedere, mediante aliquo decreto libero suæ voluntatis: Ergo &c. Major est evidens, Minor probatur. Omnis perfectio simpliciter simplex debet à Deo ut à prima causa immediatè procedere, juxta illud Jacobi 1. *Omne datum optimum; & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum*: Sed libertas actualis est aliqua perfectio simpliciter simplex, cum sit melior ipsa, quam non ipsa, ut pater: Ergo libertas actualis debet immediatè oriri à Deo ut à primo libero.

171. Confirmatur primò: Determinatio voluntatis creatæ est aliquid perfectius, quam illuminatio Solis: Sed illuminatio Solis immediatè procedit à Deo, ut omnes Theologi & Philosophi docent contra Durandum & Aureolum: Ergo & determinatio voluntatis creatæ.

Confirmatur secundò: Libertas actualis est perfectior potentiali, cum prima dicat potentialitatem & carentiam actûs, ac proinde imperfectiorem, non verò secunda: Ergo si libertas potentialis, sit immediatè à Deo ut à primo libero, à fortiori & ipsa libertas actualis.

Confirmatur tertio: Sicut Deus est primum ens, & tale per essentiam, ita & primum liberum: Ergo sicut implicat dari aliquam entitatem creatam & participatam, quæ immediatè ab ipso non procedat: ita repugnat dari vel concipi libertatem aliquam creatam & participatam, quæ à Deo immediatè non dependeat & promanet.

172. Dices secundò, Libertatem actualiorem nostræ voluntatis, seu liberam ejus determinationem, causari immediatè à decreto indifferenti, quò Deus statuit concurrere cum voluntate creatæ ad quodcumque voluerit.

Sed contra primò: A principio indifferenti ut indifferentis est, actus determinatus exire nequit, ut supra ex D. Thoma dicebamus. Ratio est, quia indifferentis & determinatum inter se opponuntur, & se habent sicut calidum & frigidum: Ergo sicut à frigido, ut tali, non potest procedere calor, ita nec à decreto indifferenti, determinatio voluntatis creatæ.

Secundò; Decretum determinabile à voluntate creatæ, quantum ad speciem actûs, ejus determinationem non causat, sed potius determinationem ab illa expectat: Atqui decretum indifferentis est determinabile à voluntate humana, quantum ad speciem actûs, ut docent defensores scientiæ mediæ: Ergo liberam ejus determinationem non causat.

Tertio, Nulla causa à suo effectu dependet: Sed decretum indifferentis, ut influat in actus liberos voluntatis creatæ, & concursus determinatum ad operandum illi exhibeat, dependet à determinatione voluntatis humanæ, saltem tanquam à conditione, juxta Adversariorum principia: Ergo talis determinatio non est effectus decreti indifferentis, nec ab illo tanquam à causa dependet.

§. X.

Scientia mediæ facit Deum auctorem peccati, & detinet famam sanctitatis divinæ, hominumque saluti insidiari videtur.

173. Probatur tripliciter, Primò quia scientia mediæ supponit divinum concursus oblatum voluntati, de se indifferentem, & ab illa, ad hanc potius partem, quam ad illam determinandum. Ergo juxta hæc sententiam, concursus divinus se-

Tom. I.

A quitur nutum voluntatis creatæ, & illius determinationem: At voluntas creatæ non semper se ad bonum determinat, sed quandoque ad malum: Ergo concursus Dei æquivalenter se extendit ad malum & ad bonum, & absque illo discrimine effectivo, quidquid sit de affectivo, utrumque causat, & ad utrumque mediæ voluntatis determinatione transit; & sic juxta hanc sententiam, & modum explicandi concursus divinum, proditio Jude non minus est opus Dei, quam conversio Pauli.

Confirmatur: Quando voluntas humana determinat Deum, ut cum illa concurrat ad actum intrinsecè malum, v. g. ad actum odij, vel blasphemiam; & ut talem actum simul cum ea producat: vel talis influxus concomitans, tendit in solam entitatem & substantiam actûs mali, vel etiam se extendit ad ipsam malitiam & deformitatem: Si hoc secundum dicatur, Deus erit causa peccati. Primum autem non potest dici, juxta principia Adversariorum, qui docent Deum non posse influere per concursus prævium, in entitatem & substantiam actûs intrinsecè mali, nisi etiam influat in ejus malitiam & deformitatem, ratione nexûs indivisibilis, qui inter illa reperitur. Cum enim eadem connexio, imò & multò major, magisque indissolubilis, reperitur in concursu simultaneo, quam prævio; eò quod concursus prævius realiter distinguatur ab actione mala & peccaminosa, & sit prior illa, prioritate naturæ; simultaneus verò intimè in ea imbibatur, & cum illa identificetur; sequitur ex principis Adversariorum, impossibile esse quòd Deus unà cum voluntate influat per concursus simultaneum in substantiam, & entitatem actûs intrinsecè mali, nisi etiam influat in ejus malitiam, & deformitatem ei annexam, & ab illa inseparabilem.

Probatur secundò: Ille est causa saltem moralis peccati, qui ponit hominem in occasioneibus & circumstantiis, in quibus prævidit illum infallibiliter peccaturum: sicut enim occasioneibus peccandi, moraliter movent & incitant ad peccandum; ita & qui ponit hominem in illis, censetur esse causa moralis, cur ille incidat in peccatum. Sic ille qui ducit alium ad tabernam, in qua prævidet & certò scit, quod incidet in ebrietatem, & in ipsa ebrietate hominem interficiet, censetur esse causa moralis talis ebrietatis & homicidij: unde cum Deus, secundum principia Adversariorum, videat per scientiam mediæ plures occasioneibus & circumstantiis, in quibus homo non peccabit, & plures alias in quibus infallibiliter incidet in peccatum; eumque interdum constituat in illis, in quibus prævidit eum lapsurum, potius quam in aliis in quibus prævidit illum non peccaturum, videtur esse causa moralis cur homo peccet, & insidiari ejus saluti: sicut dux viæ censetur viatoribus struere insidias, cum eos ducit per sylvam, aut per alias vias, quas periculosas esse novit, & latronum infestationibus expostas: vel sicut venator avibus & feris sylvestribus insidiari dicitur, dum eas ad certum locum quem novit ire compellit, ut incidant in castes & laqueos quos paravit. Unde scientia mediæ, non exploratrix, sed insidiatrix dicenda est.

Denique, cum juxta Adversariorum principia, Deus determinet voluntatem creatam ad individuum actûs mali & peccaminosi, in quo interdum reperitur quædam malitia distincta, ab illa quæ illi convenit ex sua ratione specificâ & essentiali:

Rr iij

puta malitia quæ fumitur ex intensione actûs, vel ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciẽ: si standum sit illorum principiis, sequitur voluntatem hominis determinari à Deo ad aliquam specialem malitiam & deformitatem, ad quam seipsam non determinat; & consequenter illum esse causam & authorem peccati. Has rationes suffi-
 Disput. 5. art. 3. §. 3.
 Disput. 4. art. 1.

ARTICVLVS VII.

Convelluntur fundamenta scientiæ medicæ.

Multi ex Recentioribus, magno labore & apparatusu, congerunt, & accumulunt plurima Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimonia, ad probandum dari in Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam; ut videri potest apud Suarem, Ruizium, Martinonum, aliosque Societatis Theologos. Verum inutiliter laborant, in probatione ejus rei quam non negamus, & punctum difficultatis hujus celeberrimæ quæstionis, nequaquam attingunt. Nam, ut initio præcedentis disputationis ostendimus, parva aut ferè nulla, apud Thomistas est difficultas, & controversia, de cognitione horum futurorum; sed tantum de modo illius, seu de medio in quo fundatur. Queritur enim, an cognoscantur ante omne decretum Dei liberum, in eorum veritate objectiva, vel in comprehensione liberi arbitrij creati, aut solum in ipso decreto, subjektivè absoluto, & objectivè conditionato? Totum ergo argumentorum pondus, contra necessitatem hujus decreti librandum est.

§. I.

Solvitur præcipua objectio, petita ex verbis Christi Marthæ 11. Væ tibi Corrozaïn &c. seu ex comparatione Judæorum cum Tyriis.

177. **E**X hoc Scripturæ testimonio desumunt Adversarij argumentum, quod valde extollunt & magnificant, ac *lydium lapidem* appellant. Sic enim arguunt. Deus cognovit infallibiliter Tyrionum conversionem futuram, sub conditione miraculorum Christi: At illam non cognovit in decreto efficaci & prædeterminante: Ergo eam cognovit antecedenter ad tale decretum, per scientiam mediam. Major constat ex dictis initio præcedentis disputationis, ubi ostendimus, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam. Minor autem probatur. In hoc testimonio continetur, non simplex prædictio, sed objurgatio incredulitatis Judæorum; non absolutè, sed comparativè ad Gentiles, qui eisdem miraculis visis, magna pœnitentiæ signa dedissent: At objurgatio illa, saltem ut comparativa, foret injusta, si pœnitentia Gentilium in statu conditionato, fuisset à Deo cognita in decreto efficaci: Ergo talis pœnitentia non fuit à Deo cognita in decreto efficaci. Major est evidens, Minor probatur. Illa increpatio est injusta, cui potest adhiberi iusta responsio: At si Deus decrevisset Gentiles prædeterminare ad pœnitentiam, ex hypothesi prædicationis Christi, possent Judæi justam adhibere responsionem, scilicet,

Acer, ideò nos pœnitentiam non egimus, visis miraculis Christi, quia non habuisti illud efficax decretum erga nos, quod habuisti erga Gentiles; & si habuisses illud, nos quoque pœnitentiã egissemus: Ergo talis increpatio fuisset injusta.

Confirmatur primò: Ut comparativa increpatio justa sit, debet esse æqualitas inter extrema comparationis: unde increparetur injustè unus servus præ alio, eò quòd unus mille argenteos recipiens, fuisset alios mille lucratus; & alter centum accipiens, non fuisset lucratus mille. Item injustè increparetur miles malè armatus, exemplo alterius armis validioribus instructi; eò quòd illi paria non fecisset, nec ita fortiter pugnasset.

B At supposito efficaci decreto circa pœnitentiam Gentilium, & eodem negato erga Judæos, non servaretur æqualitas inter illos: Ergo nec salvaretur justa increpatio, saltem comparativa.

Confirmatur secundo: Si miracula & prædicationis Christi non essent circa utrumque extremum æqualia, sed majora respectu Gentilium, non esset justa comparativa increpatio; eò quòd Judæi, minoribus visis miraculis, non converterentur, bene tamen Gentiles, visis majoribus: At inæqualitas orta ex efficaci decreto, illis concessa, & aliis negato, major est, quàm quæ nascitur ex inæqualitate miraculorum Christi; cum fortius moveat decretum, & gratia efficax ex illo proveniens, utpote determinans intrinsecè ad actum, quàm miracula inducentia solum persuasivè & moraliter: Ergo ut justa sit & prudens comparativa illorum increpatio, non debent inæquales in decreto supponi.

Hoc argumentum adeo efficax reputant Adversarij, tantumque in eo sibi adesse præsidij putant, ut vix curent alia Scripturæ testimonia adducere, & tanti faciunt querelas peccatorum, ut illis compescendis, nihil dubitent totum caput salutis ad humanam voluntatem revocare, totumque divinæ gratiæ sufficientis & efficaciæ discrimen, ab innata libertate, quæ quisque se discernit, desumere. Sed tria nobis suppetunt gravissima, quibus vis hujus objectionis enervetur, eaque paucis perstringam.

D Respondeo ergo primò, Apostolò ad Romanos 9. eandem sibi objecisse difficultatem: nam cum statuisset hanc veritatè: *Ergo cuius vult Deus miseretur, & quæ vult indurat*, statim objicit sibi quod ex Adversariis retulimus: *Dicis itaque mihi, quid adhuc queritur?* Et respondet: *O homo tu quis es qui respondeas Deo!* Vis objectionis eadem prorsus est cum relata ex defensoribus scientiæ mediæ, sed paucioribus verbis comprehensa. *Itaque dicis mihi, quid adhuc queritur?* Id est iniquè arguor, quòd non respuerim, & peccatum deseruerim; hoc enim mihi imputandum non est, cum mihi defuerit gratia efficax, sine qua non possum converti, nec peccatum deserere. En tota ratio injustæ querimoniæ peccatorum: quasi reprehendi nequeat peccator in malo pertinax, cui denegata sit gratia naturæ suæ efficax; & tunc tantum justa sit reprehensio, cum omnibus confertur gratia communis sufficiens, quam quisque ex innata libertate reddat efficacem aut inefficacem? Quasi verò hunc acutissimum sensum Apostolus non viderit, & quod noctuæ & vesperationes vident, Doctorum Aquila non perspexerit; nec Prosper fidelissimus ejus discipulus, qui 1. de vocatione Gent. cap. 25. profitetur, hujus quæstionis profunditatem non posse solvi per humani arbitrij velle vel nolle. Unde sumitur grauissi-